

חגיגה ז
עניין: ספר משלי

מהרש"א ח"א

ח"א דף ז ע"א הוקר רגלך מבית רעך כו'. צפשיטות פריך מהאי קרא כאלו הוא פשטיה דקרא דאירי צקרצנות משום דכל ספר משלי הנמשל ממנו הוא פשטיה ומשמעו הוא המשל ואינו פשטיה כמ"ש גם זה מתוך הסוגיא דפ"ק דחולין כו" ע"ש ונראה עוד צוה דלפי פשטיה הוה ל"ל הוקר ענמן מצית רעך וע"כ דרשו רגלך ע"ש שלש רגלים כשאתה עולה לרגל הוקר מלצא שם צחטאות ואשמות כמפורש לעיל: התם בחטאות

הגר"א על משלי פ"א

וְלִהְבִּין מִשָּׁל וּמְלִיצָה דְּבִרֵי חֲכָמִים וְחִידָתָם:

(ו) להבין משל. עכשיו מפרש מה להבין. משל. תורה שבכתב מכנה בשם משל, כי המשל תמיד מובן, אך הוא לבוש לדוגמתו ועניין פלא, וכן דברי תורה שבכתב הוא מובן, אך נתלבש בה עניינים פלאיים, וזהו שצריך להבין המשל שהוא הלבוש, והמליצה שהוא הנמשל. דברי חכמים וחיידתם. ומכנה אגדת חכמים לחידה, מפני שדבריהם אינם מובנים, כמו חידה, ואי אפשר לחברם אם לא יבין תכליתו הנלבש בתוכה, ואז יבין גם החידה. ולכן דברי חכמים שהוא הנמשל ותכליתן של הדברים,

ליקוטי הגר"א על משלי והערות שם

להלן ה, ו-י; כד, ל; ישעיה ה, י. וביהל אור (שמות רנד, עמ' 56-57) כתב: הענין כי סוד משה וכו' הוא גנוז ברמו והם הגדות שהן בש"ס, כמו המעשים דרבב"ח וסנחריב (סנהדרין צו, א) שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים, ובהן גנוז כל האורה והתורה תורת משה כל רזין דאורייתא, וזה שבקש משה שלא יגנוז כאלו הדברים ולא ניתן לו, וזהו 'מחולל מפשענו' (ישעיה נג, ה) שנעשה חול, דברים של חול והוא 'מפשענו'

יכולת החכמה האלהית לבר, וההבדל אשר בין 'משל' ובין 'חידה', שהמשל הוא לקוח מהקדמות ידועות, כמו בתורה שבכתב כל הספורים הם כעין המתנהג בינינו, אבל החידה הוא לקוח מהקדמות שאינם מפורסמות, כמו 'מעז יצא מתוק'⁵², או בדברי חז"ל רבה בר בר חנה⁵³, עם שהחיצוני הם בודאי היה אמת אבל לא מפורסמות⁵⁴.